

12. Vergi uyu mazlıkları ve çözüm yolları

Mükellef ve vergi idaresi arasında oluşan vergi uyu mazlıklarının çözüm yollarını,

- dari yollarla çözüm,
- Yargı yoluyla çözüm

olarak ikiye ayırabiliriz.

Söz konusu çözüm yolları ile ilgili açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

12.1 dari yollarla çözüm

dari çözümler, yükümlü ile vergi dairesi arasında uyu mazlık konusunun çeşitli yöntemlerle, anlaşarak ya da idari denetim ilkeleri çerçevesinde ortadan kaldırılması anlamındadır.

12.1.1 Vergi hatalarını düzeltme

Vergi alacağının doğmasından sonra verginin tahsil edilebilir hale gelmesi için tarh ve tahakkuk amaçlarından geçmesi gerekmektedir. Bu safhalarda gerek mükellef, gerekse vergi idaresi tarafından bazı hatalar yapılabilir. Bu hataların fark edilmesi halinde vergi yargısına başvurmadan önce idari yollarla çözüme gidilebilmektedir. Bu amaçla Vergi Usul Kanunu'nun 116 ve müteakip maddelerinde vergi hataları ile vergi hatalarını düzeltme yolları hakkındaki hükümlere yer verilmiştir.

12.1.1.1 Vergi hatalarının sınıflandırılması

Vergi hatası, vergiye ilişkin hesaplarda ya da vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden, haksız yere fazla yada eksik vergi istenmesi veya alınmasıdır.

Vergi hatasının tanımından da görüleceği gibi; vergi hatalarını, vergiye ilişkin hesaplarda ortaya çıkan hatalar ve vergilendirmede yapılan hatalar olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

12.1.1.1.1 Hesap hataları

Vergi Usul Kanunu'nun 117. maddesinde hesap hataları; matrah hataları, verginin miktarında hatalar, verginin mükerrer olması şeklinde sınıflandırılmıştır.

a. **Matrah hataları:** Bu hatalar, vergilendirme ile ilgili beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname, tekalif cetveli ve kararlarda matraha ilişkin rakamların, indirimlerin eksik veya fazla gösterilmesi veya hesaplanması olmasıdır.

b. **Vergi miktarında hatalar:** Vergi nispet ve tarifelerinin yanlış uygulanması, mahsupların yapılmaması veya yanlış yapılması, matrah hataları ile ilgili olarak belirtilen belgelerde verginin eksik veya fazla hesaplanması veya gösterilmesi olmasıdır.

c. **Verginin mükerrer olması:** Aynı vergi kanununun uygulanmasında belli bir vergilendirme dönemi için aynı matrah üzerinden bir defadan fazla vergi istenmesi veya alınmasıdır.

12.1.1.1.2 Vergilendirme hataları

Vergi Usul Kanunu'nun 118. maddesinde vergilendirme hataları; mükellefin ahsında, mükellefiyette, mevzuda, vergilendirme veya muafiyet döneminde hata ekinde sayılmı tır.

- Mükellefin ahsında hata:** Bir verginin asıl borçlusunu yerine başka bir kişiden istenmesi veya alınmasıdır.
- Mükellefiyette hata:** Açık olarak vergiye tabi olmayan veya vergiden muaf bulunan kimselerden vergi istenmesi veya alınmasıdır.
- Mevzuda hata:** Açık olarak vergi mevzuuna girmeyen veya vergiden müstesna bulunan gelir, servet, madde, kıymet, evrak ve işlemler üzerinden vergi istenmesi veya alınmasıdır.
- Vergilendirme veya muafiyet döneminde hata:** Aranılan verginin ilgili bulunduğu vergilendirme döneminin yanlış gösterilmesi veya süre itibarıyla eksik veya fazla hesaplanmı olmasıdır.

12.1.1.2 Hataları düzeltmede usul

Vergi hataları aşağıda belirtilen yollarla meydana çıkabilir:

- İlgili memurun hatayı bulması veya görmesi ile,
- Üst memurların yaptıkları incelemeler neticesinde hatanın görülmesi ile,
- Hatanın teftiş sırasında meydana çıkarılması ile,
- Hatanın vergi incelemesi sırasında meydana çıkarılması ile,
- Mükellefin müracaatı ile.

Vergi hatalarının düzeltilmesine ilgili vergi dairesi müdürü karar verir. Kanun'da, düzeltilecek hatanın tutarı yönünden bir sınırlama yoktur. Buna göre vergi dairesi müdürü, hatanın parasal büyüklüğüne bakmaksızın, düzeltilmesine karar verebilecektir.

Vergi hatalarını düzeltmede, Vergi Usul Kanunu iki yöntem öngörmüştür. Bunlar; hatanın,

- re'sen düzeltilmesi,
- talep üzerine düzeltilmesidir.

12.1.1.2.1 Re'sen düzeltme

Tereddüde imkan vermeyecek derecede açık ve mutlak olarak tespit edilebilen vergi hataları vergi dairesi tarafından re'sen düzeltilir. Kendi aleyhlerine düzeltme yapılan kimselerin düzeltmeye karşı vergi mahkemesinde dava açma hakları saklıdır.

12.1.1.2.2 Talep üzerine düzeltme

Mükellefler, vergileme ile ilgili işlemlerdeki hataların düzeltilmesini vergi dairesinden yazılı olarak talep edebilir. Düzeltme makamı, talebi yerinde gördüğü takdirde, düzeltmenin yapılmasını emreder; yerinde görmediği takdirde, durum düzeltmeyi isteyen yazı ile tebliğ olunur.

Mükellef Vergi Mahkemesinde dava açma süresi sona erdikten sonra düzeltme talebinde bulunmu olabilir. Düzeltme talebi reddolunanlar, itiraz yolu ile Maliye Bakanlığı'na müracaat edebilecektir. Söz konusu uyuşmazlık İl Özel idarelerine ait ise Valilik'e, Belediye vergileri hakkında ise belediye başkanlığına müracaat edilmesi gerekmektedir. Vergi cezalarında yapılan hatalar da, vergi hataları için belirlenen usul ve esaslara göre düzeltilmektedir.

Vergi Mahkemesi, Bölge idare Mahkemesi ve Danıştay'dan geçmiş olan muamelelerde vergi hataları bulunduğu takdirde, bu hataların yargı kararları kesinleşmiş olsa bile düzeltme yoluyla düzeltilebilmesi mümkündür. Ancak düzeltmenin yapılabilmesi için hatalar hakkında anılan yargı organları tarafından bir karar verilmemiş olması şarttır.

Kanunda vergi hatalarını düzeltme bakımından getirilen zamanaşım süresi, niteliği itibarıyla hak düşürücü bir süredir. Vergiyi doğuran olayın doğduğu takvim yılını izleyen yılın başından itibaren 5 yıl içinde düzeltilmeyen vergi hataları zamanaşımına uğrar ve artık düzeltilemez. 5 yıllık zamanaşım süresinin yanında özel bir düzenleme de vardır, buna göre düzeltme zamanaşım süresi;

- Zamanaşım süresinin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı,
- İlan yolu ile tebliğ edilip Vergi Mahkemesinde dava konusu yapılmaksızın tahakkuk eden vergilerde mükellefe ödeme emrinin tebliğ edildiği,
- İhbarname ve ödeme emri ilan yoluyla tebliğ edilen vergilerde 6183 sayılı Kanun'a göre haczin yapıldığı; tarihten başlayarak bir yıldan fazla olamaz.

12.1.2. Cezalarda indirim

Mükellefen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi veya vergi farkını ve aynıda gösterilen indirimlerden arta kalan vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarını mükellef veya vergi sorumlusu ihbarnamelerin tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse:

- Vergi ziyayı cezasında birinci defada yarısı, müteakiben kesilenlerde üçte biri,
 - Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezalarının üçte biri,
- indirilir.

Mükellef veya vergi sorumlusu ödeyeceğini bildirdiği vergi ve vergi cezasını yukarıdaki yazılı süre içinde ödemez veya dava konusu yaparsa bu madde hükmünden faydalandırılmaz.

Bu hükümler vergi aslına tabi olmaksızın kesilen usulsüzlük cezaları hakkında da uygulanır.

12.1.2.1 Ceza indiriminin yapılmasının şartları

12.1.2.1.1 Vergi ve ceza için vergi davası açılmamalı olmalıdır

Ceza indiriminden yararlanabilmek için, kmalen veya resen tarh edilen vergi veya vergi farkı ile kesilmi olan vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezasına karşı Vergi Mahkemesinde dava açılmamalı olması gerekir.

Ancak ihbarnamenin tebliği üzerine dava açılmasına rağmen, 30 günlük süre dolmadan ve Vergi Mahkemesi karar vermeden önce, vergi davasından vazgeçilmi ise ceza indiriminin uygulanması gerekir.

12.1.2.1.2 Vergi dairesine, ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren, 30 gün içinde müracaat edilmelidir

Ceza indiriminden yararlanmak isteyen kişinin, ihbarnamenin kendisine tebliği tarihinden itibaren 30 günlük süre içinde ilgili vergi dairesine müracaat ederek vergi aslı ve indirimden sonra kalan ceza tutarını vadesinde veya 6183 sayılı Kanun'a göre teminat göstererek vadesinden itibaren 3 ay içinde ödeyeceğini bildirmesi gerekir.

ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren 30 günlük süre içinde, uzlaşma mayası gidilmesi fakat uzlaşma sağlanamamış olması durumunda da Vergi Usul Kanunu'nun 376. maddesinde belirtilen ceza indiriminden yararlanılması mümkün olabilmektedir.

12.1.2.1.3 Belirtilen süre içinde vergi aslı ve cezanın tamamı ödenmelidir

Ceza indiriminden yararlanabilmesi için, vergi aslı ve indirimden sonra kalan cezanın vadesinde ödenmesi gerekir. Örneğin; vergi ve ceza ihbarnamesi 10.09.2010 tarihinde tebliği edilmişse, 10.10.2010 tarihi mesai saati sonuna kadar ceza indirimi talebinde bulunulmuş, söz konusu vergi ve cezanın da bu süre içinde ödenmiş olması veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat gösterilerek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödenmiş olması gerekmektedir.

12.1.2.2 Ceza indiriminin tutarı

Vergi cezalarındaki indirim tutarları aşağıdaki gibidir.

- Vergi ziyayı cezasında birinci defada yarısı, müteakiben kesilenlerde üçte biri
- Usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının üçte biri.

12.1.3 Pismanlık ve ıslah

Pismanlık, emlak vergisi dışındaki beyana dayanan vergilerde, vergi ziyayı cezasını gerektiren kanuna aykırı hareketlerin bizzat mükellefler tarafından ilgili makamlara bildirilmesidir. Bu bildirim üzerine Vergi Usul Kanunu'nda yer alan belirli şartların sağlanması halinde vergi ziyayı cezası kesilmez. Bu şartlar;

- Mükellefin haber verdiği tarihten önce bir muhbir tarafından herhangi bir resmi makama ihbarda

bulunulmaması olması,

b. Haber verme dilekçesinin yetkili memurlar tarafından mükellef nezdinde herhangi bir vergi incelemesine bağlandı veya olayın takdir komisyonuna intikal ettirildiği gündün evvel verilmesi ve resmi kayıtlara geçirilmesi olması,

c. Hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin mükellefin haber verme dilekçesinin verildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde verilmesi,

d. Eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının, mükellefin keyfiyeti haber verme tarihinden başlayarak 15 gün içinde tamamlanması veya düzeltilmesi,

e. Mükellefçe haber verilen ve ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktirilmesi her ay ve kesri için, 6183 sayılı Kanun'un 51. maddesinde belirtilen nispette uygulanacak gecikme zammı oranında bir zamlı (pişmanlık zammı) birlikte haber verme tarihinden başlayarak 15 gün içinde ödemesi,

olarak belirlenmiştir.

12.1.4 Uzlaşma

Uzlaşma müessesesi mükelleflerin, vergi uyuşmazlıklarından dolayı vergi yargısına başvurmadan önce vergi idaresi ile anlaşmalarını öngörmektedir. Mükellefin vergi yargısına başvurarak uyuşmazlığı sürdürmesi yerine vergi idaresi ile anlaşarak uyuşmazlığa son vermesi neticesinde, Hazine vergi alacağını bir an önce tahsil etme imkanına kavuşurken, mükellef de ödeyeceği tutarda indirim sağlamış olmaktadır.

12.1.4.1 Uzlaşmanın konusu ve kapsamı

Uzlaşmanın kapsamına; bir vergi incelemesine dayanılarak salınacak olan bütün vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin kesilen vergi ziyası cezaları girmektedir. Ancak vergi ziyasına 359. maddede yazılı (kaçakçılık suçları) fiillerle sebebiyet verilmesi halinde, gerek vergi aslında ve gerekse cezada uzlaşma yapılması mümkün olamamaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nda, uzlaşma talebinde bulunulabilmesi için aranan koşullar, aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

a. Tarhiyatta VUK'un 116, 117 ve 118. maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunması,

b. Tarhiyatta VUK'un 369. maddesinde yazılı hallerde yanlış halinin mevcut olduğunun mükellef veya ceza muhatabı tarafından iddia edilmesi,

c. Vergi ziyasına sebebiyet verilmesinin mükellef veya ceza muhatabı tarafından, kanun hükümlerine göre kadar nüfuz edememeleri nedeniyle iddia olunması,

d. Konuyla ilgili olarak yargı organları ile vergi idaresi arasında yorum ve görüş farkı bulunması,

e. Bunların dışında herhangi bir maddi hata bulunduğu iddia edilmesi.

12.1.4.2 Uzla ma türleri

Vergi sistemimizde yer alan uzla ma müessesesi iki ekilde gerçekte ebilmektedir. Bunlardan birisi "Tarhiyat öncesi uzla ma", di eri ise "Tarhiyat sonrası uzla ma"dır.

12.1.4.2.1 Tarhiyat öncesi uzla ma

Tarhiyat öncesi uzla ma, tarhiyat a amasından önce, idare ile mükellef, vergi sorumlusu veya ceza muhatabı arasında vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergi ve kesilecek cezalarda uzla ılmasıdır. Tarhiyat öncesi uzla ma konusuna, vergi aslı ile birlikte vergi ziyai cezaları ile usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları da girmektedir. Ancak vergi ziyayına 359. maddede yazılı (kaçakçılık suçları) fiillerle sebebiyet verildi i durumlarda, tarh edilecek vergiler ve kesilecek cezalar için tarhiyat öncesi uzla ma yapılması mümkün de ildir.

Tarhiyat öncesi uzla ma, uzla maya konu olan vergi ve cezanın tespit edildi i vergi incelemesi tamamlandıktan sonra, incelemeyi yapanın ba lı oldu u denetim birimince olu turulan kurul ile tarhiyatın muhatabı arasında yapılır.

Tarhiyat öncesi uzla ma, inceleme raporunun vergi dairesine tesliminden yani verginin idarece tarh edilmesinden önce gerçekte tirilir.

Tarhiyat öncesi uzla ma talepleri, incelemenin herhangi bir a amasında, yazılı olarak yapılmak zorundadır. Daha önce mükellefin bu yönde bir talebi olmamı sa vergi incelemesinin tamamlanmasından sonra düzenlenen son tutanakta, inceleme elemanı mükellefin tarhiyat öncesi uzla ma talebinde bulunup bulunmayaca nı sorar ve cevabını tutana a alır. Bu talep, aynı çe it vergi ve cezalar bakımından bütünlük te kil eder. Yani vergi ve cezadan bir kısmı için uzla ma talep edilip, di er kısmı için dava açılmaz. Yapılan vergi incelemesi sonucunda salınacak verginin nevinin de i ik olması veya aynı neviden bir vergi olmakla birlikte, vergilendirme döneminin de i ik olması durumunda, ayrı ayrı uzla ma talep edilebilir veya di er vergi veya vergilendirme dönemi için Vergi Mahkemesinde dava açılabilir.

Mükellefin bilgisi dı nda yapılan vergi incelemelerinde, tarhiyat öncesi uzla ma talep etme süresi, inceleme elemanının bu konuyla ilgili yazılı sorusunun, inceleme raporunun bir örne i ile birlikte mükellefe tebli i tarihinden itibaren 15 gündür. Mükellefi vergi incelemesinden haberdar etmek ve uzla maya davet etmek zorunludur.

Tarhiyat öncesi uzla ma ile ilgili talepler, vergi incelemesini yapan inceleme elemanları tarafından incelendikten ve gerekli ko ulları ta ıdı ı belirlendikten sonra, uzla manın yapılaca ı yer, tarih ve saati yazılı olarak ve uzla ma gününden en az 15 gün önce mükellefe tebli edilir ve tebli yazısına vergi inceleme raporunun bir örne i eklenir.

Tarhiyat öncesi uzla ma komisyonu, davet yazısında belirtilen gün ve saatte üyelerin tamamının katılması ile toplanır. Toplantıda, uzla ma sa lamı olsun veya olmasın mutlaka bir tutanak düzenlenir ve bir örnek mükellefe verilir.

Uzla ma sa lanmı olması halinde, uzla maya varılan vergi ve cezalar, verginin normal ödeme zamanları geçmi se, tutana ın tebli tarihinden itibaren 1 ay içinde ödenir.

Tarhiyat öncesi uzla ma sa lanmı ceza miktarı için, ceza indirimi talep edilemez ve Vergi Mahkemesine dava açılmaz.

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

özdoğrular
serbest muhasebeci mali müşavirlik Ltd. ti.
"Chartered Accountants & Auditors Ltd."

4369 sayılı Kanunla, tarhiyat öncesi uzlaşma konusunda yapılan bir düzenleme ile mükellef veya ceza muhatabına, komisyonun son teklifi üzerinde, uzlaşma tarihinden itibaren 15 gün süreyle değerlendirme yapabilmeye imkanı sağlanmıştır. Mükellef veya ceza muhatabı dilerse, bu süre içinde komisyona başvurarak, komisyonun son teklifini kabul etmesini bildirebilecektir. Böyle bir bildirim yapılmadığı takdirde, uzlaşma sağlanamamı sayılacaktır.

Uzlaşmanın sağlanamaması halinde, uzlaşmanın temin edilemediğine dair tutanak düzenlenir ve bu tutanakla birlikte inceleme raporları, tarhiyat işlemi yapılması amacıyla, incelemeye muhatap olanın başına vergi dairesine gönderilir. Vergi dairesinin vergi ve cezalara ilişkin ihbarnameyi mükellef veya ceza muhatabına tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde, mükellef veya ceza muhatabı, Vergi Mahkemesinde dava açabilir veya VUK'un 376. maddesi uyarınca ceza indirimi talebinde bulunabilir.

Tarhiyat öncesi uzlaşma görüşmelerinde uzlaşma sağlanamaması halinde, mükellefin veya cezaya muhatap olanın tarhiyat sonrası uzlaşma talep etme hakkı bulunmamaktadır. Ancak tarhiyat öncesi uzlaşma talep etmeyen bir mükellefin, vergi ve ceza ihbarnamesinin vergi dairesince kendisine tebliğinden itibaren 30 gün içinde tarhiyat sonrası uzlaşma talep etmesi mümkündür.

12.1.4.2.2 Tarhiyat sonrası uzlaşma

Vergi Usul Kanunu'nun Ek 1-10. maddelerinde usul ve esasları belirtilen uzlaşma hükümlerine bir ölçüde "Tarhiyat sonrası uzlaşma" denebilir. Uzlaşma konusuna ikmalen, re'sen veya idarece tarhiyat edilen vergiler ile bunlara ilişkin olarak kesilen vergi zıya cezaları (359. maddede yazılı fiillerle sebebiyet verilenler hariç) girmektedir. Usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları ise tarhiyat sonrası uzlaşma konusu yapılamamaktadır.

Mükellef veya cezaya muhatap olanlarca uzlaşma talep edilebilecek süre, vergi ve ceza ihbarnamesinin tebliğ tarihinden itibaren 30 gündür.

Uzlaşma için verilen talep dilekçeleri Uzlaşma Komisyonu Başkanlığı'na hitaben yazılır. Uzlaşma Komisyonunca talebin incelenmesi sonucunda mükellefe uzlaşma yer, saat ve tarihi yazılı olarak ve uzlaşma tarihinden en az 15 gün önce bildirilmek durumundadır. Buna uyulmaması, işlemin yargı tarafından iptal edilmesine yol açmaktadır.

Uzlaşma komisyonu, toplantısı, davet yazısında belirtilen yer, tarih ve saatte mükellef veya vekili ile komisyon başkanı ve üyelerinin katılımıyla yapılır.

Uzlaşma komisyonu tarafından tanzim edilmiş olan uzlaşma tutanakları kesin mahiyette olup, gereği ilgili vergi dairesi tarafından derhal yerine getirilir.

Uzlaşmanın sağlanamaması halinde mükellef veya ceza muhatabı vergi veya cezaya ilişkin ihbarnamenin kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 30 günlük süre içinde ceza indirimini talep edebilir. Üzerinde uzlaşma olan vergi ve cezalar hakkında ceza indirimi talep edilemez.

Uzlaşmanın sağlanması halinde, uzlaşma tutanağının vergi ve cezaların ödeme zamanı geçmemesi bu zamanlarda, ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmesi halinde ise, ödeme süresi geçmiş olan vergi ve cezaların tamamı, uzlaşma tutanağının tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içinde ödenir.

12.1.4.3 Uzlaşma Komisyonu

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun uzlaşma hükümleri ile ilgili ek 1. maddesine göre genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile cezalara ilişkin uzlaşma taleplerinin incelenmesi için kurulan uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri en çok vergi miktarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili bulunmaktadır.

Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 352, 356, 360 ve 372 sıra numaralı genel tebliğlerle ilgili uzlaşma komisyonlarının yetki sınırları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

I. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları:	Ankara, İzmir
II. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları:	Adana, Antalya, Bursa, Kocaeli, Konya, Mersin
III. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları:	Aydın, Balıkesir, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, Kayseri, Manisa, Muğla, Samsun, Tekirdağ
IV. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları:	Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Malatya, Kahramanmaraş, Sakarya, Trabzon, Van, Adana, Gaziantep, Zonguldak

Yönetmelikte yapılan değişiklik paralelinde uzlaşma komisyonlarının uzlaşma konusu yapabilecekleri vergi miktarı da aşağıdaki şekilde yeniden tespit edilmiştir.

12.1.4.3.1 Vergi Dairesi Başkanlığı Kurulan Yerlerde

a) Vergi Dairesi Başkanlığı Uzlaşma Komisyonu

	Vergi, resim ve harçlar (TL)
İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı	900.000,00
I. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	750.000,00
II. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	600.000,00
III. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	450.000,00
IV. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	300.000,00

b) Vergi Dairesi Uzlaşma Komisyonları

ba) Vergi Dairesi Müdürlüğü bünyesinde kurulan uzlaşma komisyonları

	Vergi, resim ve harçlar (TL)
İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı	35.000,00
I. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	30.000,00
II. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	25.000,00
III. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	20.000,00
IV. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	15.000,00

bb) Mal Müdürlükleri bünyesinde kurulan uzlaşma komisyonları

	Vergi, resim ve harçlar (TL)
I. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	6.000,00
II. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	5.000,00
III. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	4.000,00
IV. Grup Vergi Dairesi Başkanlıkları	3.000,00

12.1.4.3.2 Vergi Dairesi Başkanlığı kurulmayan yerlerde

a) Defterdarlık Uzlaşma Komisyonu

	Vergi, resim ve harçlar (TL)
- Defterdarlık Uzlaşma Komisyonu	50.000,00
- Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma Komisyonu	2.000.000,00

b) Vergi Dairesi Uzlaşma Komisyonları

	Vergi, resim ve harçlar (TL)
Vergi Dairesi Müdürlükleri	15.000,00
Mal Müdürlükleri	3.000,00

10.05.2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 372 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma Komisyonu ile Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı Uzlaşma Komisyonunun uzlaşabilecekleri vergi miktarına ilişkin yetki sınırı 2.000.000,00 TL olarak belirlenmiştir. En son olarak 29 Aralık 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 393 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma Komisyonu'nun yetki sınırı 3.000.000,00 TL'ye yükseltilmiştir.

Buna göre;

a. Vergi dairesi başkanlığı kurulan yerlerdeki vergi dairesi müdürlükleri ve malmüdürlükleri bünyesinde oluşturulan uzlaşma komisyonlarının 352 ve 356 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenen yetki sınırlarını aşan fakat vergi dairesi başkanlığı uzlaşma komisyonları için 352 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenen limitler içinde kalan uzlaşma talepleri, ilgili vergi dairesi başkanlığı uzlaşma komisyonunca,

b. Vergi dairesi başkanlığı kurulmayan yerlerdeki vergi dairesi müdürlükleri ve malmüdürlükleri bünyesinde oluşturulan uzlaşma komisyonlarının 352 ve 356 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenen yetki sınırlarını aşan fakat defterdarlık uzlaşma komisyonları için 360 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenen limit içinde kalan uzlaşma talepleri, ilgili defterdarlık uzlaşma komisyonunca,

c. Vergi dairesi başkanlığı uzlaşma komisyonlarının 352 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği, defterdarlık uzlaşma komisyonlarının ise 360 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirtilen yetki sınırlarını aşan uzlaşma taleplerinden Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma

Komisyonu için yukarıda belirlenen limite kadar olanlar, Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma Komisyonunca,

incelenip sonuçlandırılacaktır.

Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma Komisyonunca incelenip sonuçlandırılacak olan söz konusu uzlaşma talepleri ile bu Komisyon ve Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı Uzlaşma Komisyonu'nun yukarıda belirtilen yetki sınırlarını aşmayan uzlaşma talepleri Merkezi Uzlaşma Komisyonu'nca incelenecektir.

12.1.4.4 Uzlaşmanın vergi davasına etkisi

Uzlaşmanın vaki olmaması halinde mükellef veya ceza muhatabı; tarh edilen vergiye veya kesilen cezaya, uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağın kendisine tebliğinden itibaren genel hükümler dairesinde ve yetkili Vergi Mahkemesi nezdinde dava açabilir. Bu takdirde, dava açma müddeti bitmiş veya 15 günden daha az bir süre kalmış ise bu süre, tutanağın tebliğ tarihinden itibaren 15 gün uzar.

Uzlaşmanın sağlanması durumunda tarhiyatla ilgili dava açılmaz.

Mükellef veya ceza muhatabı aynı vergi veya ceza için uzlaşma talebinden önce dava açmışsa, dava uzlaşma ileminin sonuca bağlanmasından önce Vergi Mahkemelerince incelenmez, herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz kalır. Uzlaşmanın vaki olmaması halinde, durumun vergi dairesince haber verilmesi üzerine durdurulmuş olan davanın görülmesine Vergi Mahkemesince devam edilir.

12.2 Yargı yoluyla çözüm

İdari yollara başvurarak çözümlenemeyen ya da bu yollara hiç gidilmeden, yargısal anlamda çözümlenmek istenen uyuşmazlıklar vergi yargısının görev alanına girer.

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda (YUK) idari davalar; iptal davaları, tam yargı davaları ve kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olmak üzere sınıflandırılmıştır.

İdari dava türlerini belirleyen maddede vergi davası sayılmadığı halde, Kanun'un bazı maddelerinde vergi davalarından söz edildiği ayrıca Vergi Usul Kanunu'nun 377. maddesinde de mükelleflerin ve kendilerine vergi cezası kesilenlerin, tarh edilen vergilere ve kesilen cezalara karşı Vergi Mahkemesinde dava açabileceklerinin belirtildiği görülmektedir.

Vergi Mahkemelerinde dava açabilmek için her şeyden önce dava konusu yapılacak hususa ilişkin olarak Vergi Mahkemelerinin görevli olması gerekir. Diğer mahkemelerin ya da başka bir yargı kolunun görev alanına giren hususlarda, Vergi Mahkemelerinde dava açılmaz. Nitekim YUK'nda dava dilekçeleri üzerinde yapılacak olan ilk incelemede, taleplerin öncelikle görev ve yetki yönünün inceleneceği, daha sonra sırasıyla idari merci tecavüzü, ehliyet, idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı, zamanaşımı, husumet ve dilekçelerdeki teknik hataları hususlarına ilişkin olarak inceleme yapılması gerektiği hükme bağlanmıştır.

12.2.1 Vergi davaları

12.2.1.1 Vergi davalarına bakmaya yetkili mahkemeler

12.2.1.1.1 Vergi Mahkemeleri

Vergi Mahkemeleri, genel anlamda vergi uyu mazlıklarından doğan davaları karara bağlayan ilk derece yargı organı konumundadırlar ve Danıştay çatısı altında yapılan idari yargı tekilatı içerisinde dâre Mahkemeleri ile birlikte, Bölge dâre Mahkemeleri altında yer alırlar. Vergi davaları ya mahkeme heyetince ya da tek hakimle görüşülüp karara bağlanırlar.

Tek hâkimle verilen nihai kararlara karşı, Bölge dâre Mahkemesi'ne itiraz edilebilir. Kurulca verilen nihai kararlara karşı ise Danıştay'da, temyiz yoluna başvurulabilir.

12.2.1.1.2 Bölge dâre Mahkemeleri

Vergi Mahkemesinin tek hakimle vermiş olduğu nihai kararlara karşı yapılabilecek olan itirazlar Bölge dâre Mahkemelerince incelenir ve karara bağlanırlar. Bölge dâre Mahkemesi'nin kararları kesindir, bu kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamaz.

12.2.1.1.3 Danıştay

Danıştay; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş Yüksek dâre Mahkemesi, danışma ve inceleme merciidir.

Vergi uyu mazlıkları ile ilgili olarak, vergi mahkemelerince kurul halinde verilen nihai kararlara karşı Danıştay'da temyiz yoluna başvurulabilir.

Danıştay; onikisi dava, biri idari olmak üzere onüç dâireden oluşmaktadır (5183 sayılı Kanun uyarınca Onüçüncü Dâire 01.01.2005'den itibaren göreve başlamıştır). Danıştay meslek mensupları, Danıştay Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı Savcısı, Danıştay Başkanlığı Kanvekilleri, dâire başkanları ve üyelerdir.

Danıştay'da ayrıca, dava dosyalarını inceleyerek dâire veya görevli kurullara gerekli açıklamaları yapmak, tutanakları hazırlamak ve karar taslaklarını yazmakla görevli, tetkik hakimleri ve davalar hakkında hukuki düşüncelerini bildirmek üzere savcılar bulunmaktadır. Dava dâirelerinden 4 tanesi (Üçüncü, Dördüncü, Yedinci ve Dokuzuncu Dâireleri) vergi uyu mazlıkları ile görevli bulunmaktadır. Vergi Dava Dâireleri Kurulu, vergi mahkemelerinin ısrar kararları ile Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla bakıp karara bağladıkları davaların temyiz merciidir.

Danıştay bünyesinde içtihat tesis eden bu dâire ve kurullardan ziyade, Danıştay dâire ve kurulları ile idari mahkemeler ve idarenin uymak zorunda oldukları kararlar tesis eden içtihatları Birleştirme Kurulu bulunmaktadır.

12.2.1.2 Davanın kapsamı

Genel olarak genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlarla benzeri mali yükümlülükler ve bunlara ilişkin zam ve cezalar ile tarifeler dolayısıyla ortaya çıkacak

uyu mazlıklar vergi davasının konusunu oluşturmaktadır. Bunun yanında kamu alacalarının tahsiline ilişkin uygulamalar da vergi davalarının konusunu oluşturabilir.

Diğer yandan Vergi Usul Kanunu'nun 378. maddesine göre; vergi davası açabilmek için uyuşmazlıkta konu olan verginin tarh edilmesi, cezanın kesilmesi, tadilat ve takdir komisyonları kararlarının tebliğ edilmiş olması; tevkif yoluyla alınan vergilerde ise, istihkak sahiplerine ödemenin yapılması ve ödemeyi yapan tarafından verginin kesilmiş olması gerekmektedir.

Aynı maddede mükelleflerin beyan ettikleri matrahlar ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı dava açamayacakları belirtilmiştir, ancak Vergi Usul Kanunu'nun vergi hatalarına ait hükümleri hariç tutulmuştur.

Yukarıda bahsedilen hükümlere göre, vergi davalarının açılabilmesi için durumlar aşağıdaki gibidir.

a. İhtirazi vergi tarh edilmesi dava konusu olabilir. Burada söz konusu olan tarhiyat, mükelleflerin beyanı üzerine alınan vergilere ek olarak kmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyattır.

b. Mükellefin hataların düzeltilmesi talebinin reddi veya talebin cevapsız kalması dava konusu olabilir. Mükellefin talebine karşı 60 gün içinde cevap verilmemiş olması halinde talep zımnen reddedilmiş sayılmaktadır. Bu durumda 60 günlük sürenin bitmesinden itibaren veya talebin reddedildiği tarihten itibaren 30 günlük yasal dava açma süresi içinde mükelleflerin dava açma hakları vardır.

c. İhtirazi kayıtla verilen beyanname üzerinden hesaplanan vergiler dava konusu olabilir. Vergi Usul Kanunu'ndan mükelleflerin beyan ettikleri matrahlar ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı dava açamayacakları belirtilirken bu hükmün istisnası olarak sadece vergi hataları sayılmış, ihtirazi kayıtla beyandan bahsedilmemiştir.

Ancak bu konudaki Danıştay kararları, ihtirazi kayıtla verilen beyannameler üzerinden yapılan tarhiyatların dava konusu yapılabileceğini görüşünde birleşmektedir. Diğer yandan YUK'nda "ihtirazi kayıtla verilen beyannameler üzerine yapılan işlemlemlerle, tahsilat işlemlerinden dolayı açılan davalar, tahsil işlemi durdurmaz" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm ile ihtirazi kayıtla verilen beyanlara karşı dava açılabilmesi kabul edilmiş olmaktadır.

d. Ceza kesilmesi dava konusu olabilir. Cezanın kesilmesi ve muhatabına tebliğ edilmiş olması halinde, ceza muhataplarının adlarına kesilen cezalara karşı dava açma hakları vardır.

e. Mükellefler, 6183 sayılı Kanun'a göre, kendilerine tebliğ edilen ödeme emirlerine karşı 7 gün içinde dava açabilirler. Hakkında ihtiyati haciz tatbik edilenler, haczin tatbiki, gıyapta yapılan hacizler de haczin tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde dava açabileceklerdir.

12.2.1.3 Yetkili Vergi Mahkemesi

Vergi Mahkemesi başkanlığı veya görevlendireceği bir üye tarafından, dava dilekçeleri ilk incelemeye tabi tutulacaktır. İlk inceleme esnasında dikkat edilecek birinci husus olarak "görev ve yetki" belirlenmiştir.

Vergi uyuşmazlıklarında yetkili mahkemeyi aşağıdaki esaslara göre belirlemek gerekir.

a. Uyuşmazlık konusu vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlerin tarh ve tahakkuku ile zam ve

cezalardan do an uyu mazlıklarda yetkili mahkeme, bu i lemleri gerçekte tiren vergi dairesinin bulundu u yerdeki Vergi Mahkemesidir.

b. 6183 sayılı Kanun'un uygulamasından do an uyu mazlıklarda yetkili Vergi Mahkemesi, ödeme emrini düzenleyen dairenin bulundu u yerdeki Vergi Mahkemesidir.

12.2.1.4 Dava açmaya yetkili olanlar

Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, tarh edilen vergilere ve kesilen cezalara kar ı Vergi Mahkemesinde dava açabilirler.

Gerçek ki iler, bizzat kendileri dava açabilecekleri gibi kanuni vekilleri vasıtasıyla da dava açabilirler. Dava ehliyetine sahip ki inin vekili sıfatıyla dava açacak ki inin avukat olması arttır.

Küçükler ve kısıtlılar ile tüzel ki ilerde vergi davaları kanuni temsilciler tarafından açılır.

12.2.1.5 Dava açma süreleri

Dava açma süresi; özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde, Danı tay ve dare mahkemelerinde 60 gün, Vergi Mahkemelerinde 30 gündür.

Vergi Mahkemelerinde yukarıda belirtilen genel dava açma süresinin yanında kendi özel kanunlarında ayrı süre gösterilmesi durumunda o sürelere uymak gerekecektir. Kendi özel kanunlarında belirlenen dava açma sürelerine a a ıdaki örnekleri verebiliriz.

Uzla manın sa lanamaması halinde buna ili kin tutana ın kendisine tebli inden itibaren mükellefin dava açma hakkı do acaktır. Ancak bu sırada dava açma müddeti bitmi veya bitimine on be günden az kalmı ise bu müddet tutana ın tebli i tarihinden itibaren on be gün uzayacaktır.

Haklarında ihtiyati haciz tatbik olunanlar haczin tatbiki, giyapta yapılan hacizlerde haczin tebli i tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesinin bulundu u yerdeki Vergi Mahkemesi nezdinde ihtiyati haciz sebebine itiraz edilebilir.

Kendisine Vergi Mahkemelerinin yetkisi dâhilinde olan mükellefiyetlere ba lı olarak ödeme emri tebli edilen ahıs, böyle bir borcu olmadı ı veya kısmen ödedi i veya zamana ımına u radı ı hakkında, tebli tarihinden itibaren 7 gün içinde Vergi Mahkemesine dava açabilecektir.

dare ve vergi yargısında dava açma hakkını ortadan kaldıran bu süreler kamu düzeni ile ilgilidir ve yargı mercilerince re'sen nazara alınır.

Dava açma süresinin bitti i tarihi belirlemek açısından önemli olan husus, bu sürenin ba langıcını do ru belirleyebilmektedir. Dava açma süresinin ba langıcı;

- Tahakkuku tahsile ba lı olan vergilerde tahsilatın yapıldı ı,
- Tebli yapılan hallerde veya tebli yerine geçen i lemlerde tebli in yapıldı ı,
- Tevkif yoluyla alınan vergilerde, istihkak sahiplerine ödemenin yapıldı ı,

d. Tescile bağlı vergilerde tescilin yapıldığı,

e. darenin dava açması gereken konularda, ilgili merci yada komisyon kararının idareye geldiği, tarihi izleyen günden başlayacaktır.

YUK'nda yukarıdaki esaslara göre dava açma süresinin başlangıç tarihi belirlendikten sonra, sürelerle ilgili genel esaslara yer verilmiştir.

Buna göre,

a. Tatil günlerinin sürelerle dahil olması ancak, sürenin son günü tatil gününe rastlarsa sürenin, tatil gününü izleyen çalışmaya gününün bitimine kadar uzayacağı belirtilmiştir.

b. Çalışmaya ara verme zamanı (5219 sayılı Kanun ile 1 Ağustos - 5 Eylül olarak değiştirilmiştir) içinde sürenin bitmesi halinde, süreler çalışmaya ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren 7 gün uzayacağı hükme bağlanmıştır. Örneğin sürenin sona erdiği gün adli tatil içinde ise, bu süre adli tatilin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren 7 gün sonra bitecektir.

12.2.2 Yürütmenin durdurulması

YUK'nda yürütmenin durdurulması konusu idari mahkemelerde dava açılması aşamasında ve mahkeme kararlarına karşı başvuru yolları olan itiraz ve temyiz istemlerinde olmak üzere iki ayrı maddede düzenlenmiştir.

Vergi Mahkemelerinde dava açılması aşamasında söz konusu olan, idari ilemin yürütmesinin durdurulması olduğu halde, itiraz veya temyiz yoluna başvurulması halinde ise yürütmenin durdurulması Vergi Mahkemesi kararının icrasına yönelik olacaktır.

Vergi Mahkemelerinde; vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlülüklerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsilat ilemlerini durdurur. İhtirazı kayıtlı verilen beyannameler üzerine yapılan ilemlerle tahsilat ilemlerinden dolayı açılan davalar tahsilat ilemlerinden dolayı açılan davalar ise tahsilat ilemini durdurmaz ve bunlar hakkında ayrıca yürütmenin durdurulması istenebilir.

Vergi davası açıldıktan sonra tahsilatın kendiliğinden durmadığı hallerde, yürütmenin durdurulması mahkemenin vereceği karara bağlı olacaktır.

Danıştay veya idari mahkemeler, idari ilemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari ilemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar vermektedirler.

Mahkemeler tarafından verilecek yürütmenin durdurulması kararlarında, uyulması gereken usul esaslarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;

a. Yürütmenin durdurulması kararı verilen dava dosyaları öncelikle incelenir.

b. Yürütmenin durdurulması konusunda verilen "red" ve "kabul" yolundaki kararlara karşı kararın tebliğini izleyen günden itibaren 7 gün içinde bir defaya mahsus olarak itiraz edilebilir. (İtiraz mercii, Danıştay dava dairelerince verilen kararlar için idari veya vergi dava daireleri kurulları, Bölge Daire Mahkemesince verilen kararlar için en yakın Bölge Daire Mahkemesi, daire veya Vergi

14

Mahkemeleri ile tek hakim tarafından verilen kararlar için Bölge dare Mahkemesi'dir. tiraz edilen merciler, dosyanın kendilerine gelmesinden itibaren 7 gün içinde karar vermek zorundadır.)

c. Yürütmenin durdurulması kararları esas olarak teminat karılında verilir. Ancak durumun gereklerine göre mahkeme teminat aramadan da yürütmenin durdurulmasına karar verebilecektir.

YUK'nda teminat konusunda açıklayıcı bir hüküm yoktur, ancak alınacak teminat kamu alacağını garanti altına almayı amaçladığından her eylemde önce teminatın kamu alacağını karşılayabilir nitelikte olması ve alacaklı idare tarafından kabul edilebilir olması gerekmektedir.

12.2.3 Kararların sonuçları

Baımsız yargı organının vereceği kararın bir anlam ifade edebilmesi için, yargı organı kararının gerekleri davalı idare tarafından yerine getirilmelidir. Nitekim Vergi Mahkemesi tarafından davacı şahsın haklılığını doğrulayan yönde karar verilmesi yeterli olmamakta, yargı organınca öngörülen sonucun doğrulanması için mahkeme kararlarının icaplarına göre davalı idare tarafından işlem yapılması gerekmektedir.

YUK'nun 28. maddesi hükmü uyarınca Danıştay, Bölge dare Mahkemeleri, dare ve Vergi Mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak 30 günü geçemez. Ancak haciz ve ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında bu kararların kesinleşmesinden sonra idarece işlem tesis edilir.

Vergi Mahkemesi kararlarının idareye tebliğinden sonra bu kararlara göre tespit edilecek vergi, resim, harçlar ve benzeri mali yükümlülükler ile zam ve cezaların miktarının ilgili idare tarafından mükellefe bildirilmesi gerekmektedir.

Vergi Mahkemesince verilecek kararın gereklerinin yasal süre içinde yerine getirilmemesi halinde, ilgililer, idare aleyhine maddi ve manevi tazminat davası açabilecektir. Tazminat davasının açılacağı mahkeme, kararı uygulanmayan idari yargı yeri olacaktır.

Tazminat ve vergi davalarında kararın idareye tebliğinden itibaren infazın gecikmesi sebebiyle idarece kanuni gecikme faizi ödenir.

12.2.4 Kararların açıklanması

Kararların açıklanması, idari mahkemelerin vereceği kararlara karşı davanın taraflarına tanınan bir hak olmasına rağmen, açıklama konusunu, mahkeme kararlarına karşı taraflara tanınan diğer kanun yollarından (tiraz, temyiz, yargılamanın yenilenmesi, kararların düzeltilmesi) ayırt etmek gerekir. Çünkü kararların açıklanmasını istemek, daniye Yargılama Usulü Kanunu ile taraflara tanınan bir hak olmasına rağmen, bu yolla idari mahkemenin verdiği kararın değiştirilmesi söz konusu değildir; sadece mahkeme tarafından verilmiş olan kararın daha doğru ve sağlıklı olarak ve gerçek anlamıyla uygulanması amaçlanmıştır.

Mahkeme kararlarının açıklanmasında amaç, mahkeme tarafından varılan sonucun açık olmayan ve belirsiz taraflarını veya idari mahkemelerin kararlarında yer alan birbirine aykırı görünen hükümleri ortadan kaldırmak suretiyle mahkeme kararının gerçek anlamıyla yerine getirilmesini sağlamaktır.

Taraflardan her biri kararların açıklanmasını isteyebilecektir. Tarafların mahkeme kararının açıklanmasını isteyebilmesi için, mahkeme tarafından verilen kararın;

- Yeterince açık olmaması veya
 - Birbirine aykırı hüküm fıkraları taşıması,
- zorunludur.

Kararların açıklanmasını isterken, açıklama yoluyla mahkeme kararı ile hükmedilen sonucun değiştirilmesinin veya mahkeme kararında yer almayan hükümlerin eklenmesinin mümkün olmadığı, bu nedenle sonucu etkileyecek isteklerin açıklama konusu yapılmayacağı hususuna dikkat etmek gerekecektir.

Danıştay, Bölge Adliye Mahkemeleri, İcra ve İflas ve Vergi Mahkemelerince verilen kararların açıklanması istenebilecektir. Taraflar mahkeme kararlarının açıklanmasını kararın yerine getirilmesine kadar isteyebilirler.

Görevli daire veya mahkemenin kararın açıklanması konusunda vereceği kararı taraflara tebliğ etmesi gerekmektedir.

12.2.5 Yanlışlıkların düzeltilmesi

Yanlışlıkların düzeltilmesi hususunda karar hükmünde değişiklik yapılması veya amaçlananın dışında yeni bir hüküm tesis ettirilmesi söz konusu olamaz. Yanlışlıkların düzeltilmesi yoluyla daha çok maddi hatalar nedeniyle kararın yerine getirilmesi sırasında ortaya çıkabilecek güçlüklerin giderilmesi amaçlanmıştır.

YUK'nda düzeltilebilecek yanlışlıklar olarak;

- Tarafların adı, soyadı veya sıfatlarında yapılacak yanlışlıklar,
- Tarafların iddialarının sonucuna ilişkin olarak yapılacak yanlışlıklar,
- Mahkeme kararının hüküm fıkrasında yapılabilecek hesap hataları,

sayılmıştır.

Yanlışlıkların düzeltilmesi, her zaman, yani mahkeme kararının yerine getirilmesinden sonraki zamanlarda da istenebilecektir.

12.2.6 Kararlara karşı başvuru yolları

Kararlara karşı, tarafların başvurabileceği kanun yollarını iki bölüme ayırarak incelemek yerinde olacaktır. Buna göre, mahkeme kararlarına karşı başvurulacak kanun yolları;

- Vergi Mahkemesi kararına karşı taraflara, hiçbir şartta gerek kalmaksızın, başka kanunlarda aksine hüküm olsa dahi tanınan kanun yolları olan "itiraz" ve "temyiz" ile,
- YUK'nda belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde uygulanabilecek, kanun yolları olan "kanun

yararına bozma", "yargılamanın yenilenmesi" ve "kararın düzeltilmesi"

olarak ifade edilebilir.

12.2.6.1 tiraz

Vergi mahkemelerinin tek hakimle verdi i nihai kararlara, ba ka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, mahkemenin bulundu u yargı çevresindeki Bölge dare Mahkemesi'ne itiraz edilebilir. Bölge dare Mahkemeleri yargı çevresindeki Vergi Mahkemelerinde tek hakim tarafından verilen nihai kararları itiraz üzerine inceler ve kesin olarak hükme ba lar.

Vergi Mahkemelerinin tek hakimli olarak verdi i nihai kararlara kar ı, mahkeme kararının taraflara tebli tarihinden itibaren 30 gün içinde itiraz edilebilir.

Vergi Mahkemesinin kararına kar ı itiraz, kararı veren Vergi Mahkemesinin yargı çevresindeki Bölge dare Mahkemesi'ne yapılacaktır.

Bölge dare Mahkemesi uyu mazlık konusu hakkında ilk kararı veren Vergi Mahkemesinden kendisine intikal eden dava dosyası ve evraklar üzerinde ilk incelemeyi yaptıktan sonra, a a ıdaki hususların varlı nı saptaması halinde ayrıca bir inceleme veya tahkikat yapmaya gerek duymadan i in esası hakkında karar verecektir.

a. Bölge dare Mahkemesi, Vergi Mahkemesinden gelen dava dosyasındaki uyu mazlık konusunu te kil eden olayın maddi vakaları hakkında Vergi Mahkemesi hakimi tarafından edinilen bilgileri yeterli görürse,

b. Uyu mazlık konusunu te kil eden olayda, Vergi Mahkemesi hakiminin verdi i karara kar ı yapılan itiraz sadece hukuki açıdan yapılmı sa ve

c. E er itiraz olunan kararda, maddi yanlışlıklar bulunuyorsa ve bu yanlışlıkların düzeltilmesi mümkünse.

Yukarıdaki hususlar mevcut de ilse Bölge dare Mahkemesi ilk derece mahkemesi gibi inceleme ve tahkikatı kendisi yaptıktan sonra esas hakkında yeniden karar verecektir.

Bölge dare Mahkemesinin, verece i kararlar kesindir. Bu kararlara kar ı temyiz yoluna ba vurulamaz. Ancak YUK' nun 51. maddesine göre bu kararların kanun yararına bozulması mümkündür.

12.2.6.2 Temyiz

Vergi Mahkemelerinin kurul halinde verdikleri nihai kararların tamamı Danı tay'da temyiz edilebilir. Danı tay Dava Daireleri ile dare ve Vergi Mahkemelerinin nihai kararları ba ka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danı tay'da temyiz edilebilir.

12.2.6.2.1 Temyiz edilebilecek kararlar

Vergi Mahkemelerinin kurul halinde verece i nihai kararlar temyiz edilebilir.

12.2.6.2.2 Temyiz talebinde süre

Özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde, Danıştay Dava Daireleri ile idare ve Vergi Mahkemesinin nihai kararlarına karşı, kararın taraflara tebliğ tarihini izleyen 30 gün içinde Danıştay'a temyiz başvurusunda bulunulabilir.

12.2.6.2.3 Temyiz talebinin incelenmesi ve sonuç

İlk derecede karar veren Vergi Mahkemesi tarafından oluşturulan dava dosyası, Danıştay'da incelendikten sonra;

- Görev ve yetki dışında bir işin bakılması olması,
- Hukuka aykırı karar verilmesi,
- Usul hükümlerine uyulmaması olması,

hallerinden herhangi birinin mevcut olması durumunda, karar, Danıştay tarafından bozulacak ve dosya bozmaya konu kararı tesis eden ilke derece mahkemesine gönderilecektir.

Vergi Mahkemesi Danıştay'ın verdiği bozma kararı üzerine yeni bir karar almayıp eski kararında ısrar edebilir. Eğer ısrar kararı ilgilisi tarafından temyiz edilirse, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nca incelenip karar verilecektir. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun kesinleşen kararlarına uyulması zorunludur.

Danıştay'ın kararları kısmen onaması ve kısmen bozması halinde ise, kesinleşen kısım Danıştay kararında belirtilir.

12.2.6.3 Kanun yararına bozma

Danıştay Başsavcısı'na veya ilgili Bakanlıkta temyiz hakkı tanıyan olan üstü kanun yollarından birisi "kanun yararına bozma"dır.

Kanun yararına bozma usulünün uygulanabilmesi için gerekli olan şartlar aşağıdaki gibidir.

- Kanun yararına temyizi istenecek olan kararın kesinleşmiş olması gerekir. Buna göre, Vergi Mahkemesinin kararı taraflara tebliğ edilmiş ve itiraz ve temyiz süresinin geçmesi ya da itiraz yoluna başvurulmuş olması halinde Bölge idare Mahkemesi'nin karar vermesi ve bu kararın taraflara tebliğ edilmiş olması gerekmektedir.
- Vergi Mahkemesinin verdiği kararın kesinleşmiş olmasının yanında, temyiz incelemesinden de geçmemiş olması gerekmektedir. Buna göre Danıştay'da temyizden incelenmiş bulunan Vergi Mahkemesi kararları hakkında kanun yararına bozma istenemeyecektir.
- Kanun yararına bozulması istenecek Vergi Mahkemesi kararının niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade etmesi gerekir.
- Kanun yararına temyiz yoluna başvurma yetkisi sadece Danıştay Başsavcısına (ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden kullanılabilir) tanınmıştır.

Temyiz isteğinin Danıştay tarafından yerinde görülmesi halinde, ilgili mahkemenin kararı kanun yararına bozulacaktır. Bu bozma kararı, daha önce kesinleşmiş olan mahkeme veya Danıştay kararının hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmaz.

12.2.6.4 Yargılamanın yenilenmesi

Yargılamanın yenilenmesi, kanunda sınırlı şekilde sayılan nedenlere dayanılarak, esas hükmün kaldırılmasını ve davanın yeniden incelenmesini sağlayan olağanüstü kanun yoludur.

Yargılamanın yenilenmesi için gerekli olan sebeplere aşağıdaki örnekler verilebilir.

- Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafın eyleminden doğan bir sebeple elde edilmeyen bir belgenin kararın verilmesinden sonra ele geçirilmesi olması,
- Karara esas olarak alınan bir ilam hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararı ile bozularak ortadan kalkması,
- Bilirkinin kasıtlı gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu mahkeme kararıyla belirlenmesi,
- Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanması olması,
- Vekil veya kanuni temsilci olmayan kişiler ile davanın görülüp karara bağlanmasını bulunması,
- Çekinmeye mecbur olan başkan, üye ve hakimin katılmasıyla karar verilmesi olması.

Yargılamanın yenilenmesine ilişkin isteklerin, esas kararı vermiş olan mahkeme tarafından karara bağlanması gerekmektedir.

Danıştay kararlarında ise, esas kararı veren daire veya kurul göreceli yargı yeri olacaktır.

12.2.6.5 Kararın düzeltilmesi

Danıştay Dava Daireleri ile İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurulları tarafından temyiz üzerine verilen kararlar ile Bölge Dava Mahkemelerinin itiraz üzerine verdikleri kararlar hakkında, belirli nedenlerin varlığı halinde, bir defaya mahsus olmak üzere davanın taraflarınca kararın düzeltilmesi istenebilecektir.

Kararın düzeltilmesi için gerekli olan nedenler aşağıdaki gibidir.

- Kararın esasına etkisi olan iddia ve itirazların, kararda karılmaması olması,
- Bir kararda birbirine aykırı hükümler olması,
- Kararın usul ve kanuna aykırı olması,
- Temyiz incelemesi sırasında hükmün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekarlığın ortaya çıkması olması.

Dava Daireleri, İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurulları, kararın düzeltilmesini talep eden tarafın talep dilekçesinde ileri sürdüğü hususlarla bağlıdır. Sadece bu hususlar üzerinde inceleme

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

özdoğrular
serbest muhasebeci mali müşavirlik ltd. ti.
"Chartered Accountants & Auditors Ltd."

DIN EN ISO 9001:2000
Sertifika Tescil no:
01 100 042822

yapıp karar verilmesi zorunludur. Kararın düzeltilmesi istekleri esas kararı vermiş olan daire veya kurul tarafından incelenip sonuçlandırılmaktadır.

Tarafların kararın kendilerine tebliğ tarihini izleyen 15 gün içinde kararın düzeltilmesini istemeleri mümkün bulunmaktadır.